

опитаних. Рідко та дуже рідко у 37,28 % опитаних. Біля 85 % дітей не відчувають значного страху перед відвідуванням стоматолога. Часто та дуже часто у 15,24 % опитаних.

8. Ніколи діти не уникали спілкування з іншими дітьми через стоматологічні проблеми – у 72,88 % опитаних, часто у 3,39 % випадків.

9. Ніколи дитина не пропускала відвідування дитячого садочку, підготовчої школи або школи через стоматологічні проблеми у 66,1 % опитаних, часто – 1,69 %.

10. Ніколи Ви та члени Вашої родини не були засмучені через стоматологічні проблеми Вашої дитини 66,1 % опитаних, часто – 1,69 % опитаних.

11. Ніколи не Ви чи член Вашої родини не відчували себе винуватими через стоматологічні проблеми дитини – 59,32 % опитаних, часто та дуже часто 6,76 %?

12. Ніколи не Ви чи інші члени Вашої родини не брали вихідний через стоматологічні проблеми у дитини – 47,45 % опитаних, часто та дуже часто 10,16 %?

13. 13 питання було про стоматологічні проблеми або великі витрати коштів з бюджету родини на лікування дитини – така ситуація була рідко та дуже рідко у 47,45 % опитаних, ніколи у 39 % опитаних, часто та дуже часто 13,76 %.

Висновки: Дани анкетування свідчать про OHRQoL у дітей негативно пов'язаний із захворюваністю та тяжкими стадіями стоматологічної захворюваності, лише мала частина жалілася на проблеми з зубами у дітей, але коли діти звертали увагу дорослих на свої проблеми з зубами, вони потребували коштовного лікування. Це тенденція відповідає даними наведеним у науковій літературі [1–3].

Ця інформація ще раз свідчить про необхідність профілактичних стоматологічних заходів та уваги до громадського стоматологічного здоров'я дітей.

Література:

1. Sammia Anacleto de Albuquerque Pinheiro, Hermanda Barbosa Rodrigues, Jhonatan Thiago Lacerda Santos, Gélica Lima Granja, Adrian Lussi, Soraya Coelho Leal, Michele Baffi Diniz. Association of dental caries morbidity stages with oral health-related quality of life in children and adolescents. *Int J Paediatr Dent.* 2020 May; 30 (3): 293–302. doi: 10.1111/iped.12605. Epub 2019 Dec 27. Affiliations expand PMID: 31834963 DOI: 10.1111/iped.12605

2. Zaror C, Matamala-Santander A, Ferrer M, Rivera-Mendoza F, Espinoza-Espinoza G, Martínez-Zapata MJ. Impact of early childhood caries on oral health-related quality of life: A systematic review and meta-analysis. *Int J Dent Hyg.* 2022 Feb; 20 (1): 120–135. doi: 10.1111/idh.12494. Epub 2021 May 26. PMID: 33825317 Review.

3. Knorst JK, Tomazoni F, Sfreddo CS, Vettore MV, Hesse D, Ardenghi TM. Social capital and oral health in children and adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Community Dent Oral Epidemiol.* 2022 Dec; 50 (6): 461–468. doi: 10.1111/cdoe.12714. Epub 2021 Dec 24. PMID: 34951711 Review.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЛІКАРІВ-ІНФЕКЦІОНІСТІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ (НА ПРИКЛАДІ COVID-19)

Завгородня Л.В., Стукалікіна Д.С.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Вступ. Пандемія коронавірусної хвороби (COVID-19) спричинила суттєве перетворення умов роботи медичних працівників по всьому світу. Лікарі-інфекціоністи виявилися на передньому краї боротьби з поширенням вірусу та наданням

медичної допомоги хворим на COVID-19 [1]. Їхні професійні завдання стали надзвичайно важкими через стримування поширення вірусу та надання медичної допомоги пацієнтам, це поставило перед ними високі вимоги до контролю за інфекційними ризиками та проведення медичних процедур в умовах підвищеного ризику зараження. Ця постійна тривожність та стрес можуть призвести до серйозних психологічних наслідків [2].

Тому важливо проводити дослідження та розробляти програми психологічної підтримки для лікарів-інфекціоністів, які працюють в умовах пандемії. Такі заходи сприятимуть збереженню фізичного та психічного здоров'я медичних фахівців, які відіграють критичну роль у боротьбі з пандемією COVID-19.

Мета. Оцінити вплив робочого навантаження на психологічний стан лікарів-інфекціоністів під час пандемії COVID-19.

Матеріали та методи. Дослідження проведене за методологічної підтримки фахівців Інституту медицини праці (керівник проф. І. Беккельманн) медичного факультету Магдебурзького університету імені Отто фон Геріке, Німеччина. За допомогою анонімного анкетування було оцінено психологічний стан лікарів-інфекціоністів, які працюють в КНП ХОР Обласній клінічній інфекційній лікарні м. Харкова під час пандемії COVID-19.

Опитування включало окремі блоки питань для оцінки різних аспектів робочого навантаження та психологічного стану лікарів-інфекціоністів. Перший блок питань стосувався робочого навантаження та містив питання, на які респонденти мали вибрати одну з відповідей: «повністю не згоден», «не згоден», «згоден» та «повністю згоден». Другий блок питань вимірював моральний стрес, який лікарі-інфекціоністи відчували на роботі, за шкалою від 0 до 10, де 0 вказував на відсутність обтяження, а 10 – на дуже сильне обтяження. Третім блоком були «Думки про пандемію COVID-19», включаючи запропоновані думки та можливі відповіді, які вказували частоту цих думок, від «взагалі ні» до «часто».

Результати. Середній вік учасників опитування становив $44,73 \pm 2,16$ років, при цьому 56,2 % були жінками, а 43,8 % – чоловіками. Дивлячись на показники робочого навантаження можна стверджувати, що через високу напругу у 81,25 % опитуваних виникав великий брак часу та у 62,2 % збільшився обсяг роботи. Це може бути причиною того, що 68,75 % лікарів відчували на собі високий моральний стрес (≥ 5 з 10 по десятибальній шкалі), серед яких 18,75 % відчували його на рівні 10/10. Разом з тим 75 % (62,5 % згодні та 12,5 % дуже згодні) лікарів-інфекціоністів стверджували, що отримують достатньо визнання від свого керівника та 93,75 % вважають визнання доречним, але 81,25 % вбачають, що їхня заробітна плата недостатня у порівнянні з витратами та зусиллями, витраченими на виконання роботи. Так, 62,5 % лікарів не бачили великих шансів на зріст в їхній кар'єрі і ще 56,25 % відчували або очікували погіршення власного робочого становища. Щодо того, як праця в умовах пандемії впливала на думки лікарів, то можна спостерігати певні патерни. *“Навіть без наміру я мушу подумати про це”* – нав'язливість думок була частим явищем для 50 % опитаних поряд із тим, що *“інші речі постійно нагадували про це”*. Робоче навантаження під час пандемії призвело до суб'єктивного підвищення чутливості та обережності у половини лікарів. Проте 37,5 % працівників рідко відчували труднощі у зосередженні, і 25 % не мали жодних порушень концентрації.

Висновки. Отримані дані вказують на високий рівень робочого навантаження та стресу серед лікарів під час пандемії. Брак часу спричинив збільшення обсягу роботи та високий рівень морального стресу, пов'язаного з постійними думками про

пандемію. Однак, близько 75% лікарів-інфекціоністів отримували визнання від керівників, що сприяло їхньому психологічному комфорту. Багато лікарів залишались високопрофесійними та позитивно оцінювали свою роботу. Попри це важливо врахувати, що більшість лікарів відчували нестачу у фінансовій винагороді та не мали чіткої перспективи у своїй сфері.

Результати цього дослідження допоможуть розуміти психологічний стан медичних працівників під час кризових ситуацій, таких як пандемія. Це може сприяти коригуванню робочого навантаження та винагороди для забезпечення психологічного благополуччя медичного персоналу та розробці превентивних заходів.

Література:

1. Psychological distress among infectious disease physicians during the response to the COVID-19 outbreak in the Republic of Korea / S. Y. Park et al. *BMC Public Health*. 2020. Vol. 20, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1186/s12889-020-09886-w>

2. Nicholson F. Infectious Diseases: The Role of the Healthcare Professional. *Clinical Forensic Medicine*. Cham, 2020. P. 343–392. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-29462-5_10